

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ І ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ: ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ТА ІНСТРУМЕНТИ ВПЛИВУ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

ПИРОГОВ Євгеній

Інституту тваринництва Національної академії аграрних наук України

<https://orcid.org/0009-0004-9834-8829>

У сучасних умовах розвитку аграрного сектору України, де ключову роль відіграє не лише матеріально-технічна база, а й людський, організаційний та соціальний капітал, особливої актуальності набуває вивчення інтелектуального капіталу як драйвера економічного зростання. Інтелектуальний капітал вважається найважливішим ресурсом підприємства для забезпечення фінансового здоров'я та цінності для ділових партнерів. У сучасній економіці знання підприємства є життєво важливим ресурсом для економічного зростання та створення цінності для ділових партнерів. На відміну від традиційних ресурсів, інтелектуальні активи – знання, досвід, креативність персоналу, інформаційні системи, налагоджені комунікації – мають кумулятивну властивість та здатні формувати стійку конкурентну перевагу. Водночас, ефективне управління економічним потенціалом неможливе без урахування ролі нематеріальних факторів у забезпеченні інноваційної та інвестиційної привабливості аграрного бізнесу. Взаємозв'язок між інтелектуальним капіталом і економічним потенціалом проявляється через вплив знанневих і організаційних ресурсів на продуктивність праці, технологічну модернізацію та ефективність управлінських рішень. Робота спрямована на окреслення інструментів, які дають змогу підприємствам трансформувати наявні знання, досвід і комунікації в економічну вигоду. Зокрема, йдеться про застосування стратегічного картування, цифрових платформ для управління знаннями, внутрішнього навчання персоналу та розбудови корпоративної культури інновацій. Розгляд таких інструментів дозволяє перейти від використання людського потенціалу до системного формування інтелектуального капіталу як основи стійкого розвитку аграрних підприємств, що дає можливість гармонізувати цілі економічної ефективності з цілями інноваційного розвитку в умовах посткризової перебудови економіки. Визначено в умовах цифровізації та структурної перебудови економіки аграрного сектору постає необхідність перегляду традиційних підходів до оцінювання ресурсної бази підприємств. Інтелектуальний капітал, як складова нематеріального потенціалу, перетворюється на один із ключових чинників довгострокового зростання.

Ключові слова: капітал, економічний потенціал, аграрний сектор, розвиток, інструменти впливу.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2025-16-46>

Стаття надійшла до редакції / Received 11.04.2025

Прийнята до друку / Accepted 02.05.2025

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Інтелектуальний капітал та економічний потенціал аграрного сектору тісно пов'язані і взаємодіють як ключові чинники розвитку галузі. Інтелектуальний капітал у цьому контексті охоплює сукупність знань, інновацій, людських ресурсів, інформаційних технологій та організаційних структур, які забезпечують конкурентоспроможність і стійкість аграрних підприємств.

Взаємозв'язок інтелектуального капіталу та економічного потенціалу в аграрному секторі полягає у тому, що інтелектуальний капітал виступає основою для інноваційного розвитку, підвищення продуктивності, адаптації до глобальних змін та цифровізації виробництва. Він дозволяє ефективно використовувати матеріальні та нематеріальні ресурси, що підвищує економічний потенціал підприємств і регіонів.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Більшість дослідників використовують концепцію інтелектуального капіталу для вираження нематеріальних активів. В емпіричних дослідженнях термін «нематеріальний» або «інтелектуальний капітал» стосується знань підприємства. Концепція «інтелектуального капіталу» була введена Джоном К. Гелбрейтом. Порта та Олів'є досліджували ідентифікацію та класифікацію інтелектуального капіталу для груп компаній, тоді як Чунг провів широкий аналіз різних категорій визначень та класифікацій «нематеріальних активів», щоб створити спільну сукупність елементів. Чунг класифікував інтелектуальний капітал на три основні компоненти: людський капітал, організаційний капітал (структурний) та реляційний капітал.

Інтерес до цієї галузі досліджень, що проявляється у великій кількості робіт та емпіричних досліджень, визначив розробку багатьох термінів, що визначають термін інтелектуальний капітал. Незважаючи на інтерес до інтелектуального капіталу, можна зустріти прогалини у використанні концепцій, що має негативні наслідки для визначення компонентів та методів оцінки.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета статті виявлення теоретико-прикладних засад взаємозв'язку між інтелектуальним капіталом та економічним потенціалом аграрного сектору, а також обґрунтування ефективних інструментів впливу на підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств шляхом активізації нематеріальних активів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Інтелектуальний капітал є продуктом економіки, заснованої на знаннях. З кінця 1990-х років його вивчають як фактор, що впливає на економічні показники та створення прибутку. Інтелектуальний капітал є сукупністю інтелектуального потенціалу працівників, організаційних механізмів його реалізації та вже наявних об'єктів інтелектуальної власності, системна взаємодія яких дозволяє компанії здійснювати інноваційну діяльність, підтримувати високу конкурентоспроможність та забезпечує економічне зростання[3].

Носії інтелектуального капіталу: висококваліфіковані співробітники; співробітники із високим творчим потенціалом; сучасні системи зберігання та обробки організаційних даних; інформаційні продукти, які використовує компанія, створені на основі штучного інтелекту.

Інтелектуальний капітал, що охоплює знання, навички, досвід, креативність та інноваційний потенціал працівників, а також нематеріальні активи компанії, такі як патенти, торгові марки та організаційна культура, відіграє ключову роль у формуванні та зростанні економічного потенціалу будь-якого сектору економіки. В аграрному секторі цей взаємозв'язок є особливо значущим, оскільки саме інтелектуальні ресурси дозволяють трансформувати традиційні методи господарювання у високотехнологічні та конкурентоспроможні виробництва[8].

Основною метою процесу управління інтелектуальним капіталом є створення цінності для організації, що стає ще важливішим, оскільки організації стають більш залежними від інтелектуальних ресурсів. Цей процес включає аналіз стратегії організації та бажаних майбутніх стратегічних позицій, визначення стратегічних намірів організації, побудову дерева розмежування ресурсів, оцінку якості та кількості ресурсів, вирішення питання про те, як ці ресурси будуть розподілені, визначення та відображення трансформацій, аналіз та оцінку ефективності інтелектуального капіталу, а також створення інструменту управління ефективністю для відстеження ефективності створення цінності в організації.

Дослідники робили різні висновки щодо зв'язку між інтелектуальним капіталом та економічним потенціалом підприємства, але більшість із них підтверджують, що інтелектуальний капітал відіграє важливу роль. Це пояснюється тим, що він може допомогти підприємствам генерувати нові ідеї та перетворювати їх на продукти та послуги, тим самим підвищуючи ефективність діяльності. Завдяки навичкам та досвіду співробітників, бізнес-навчанню та цінній інформації вони можуть мати високий рівень конкурентних переваг. Ці нові ідеї можуть створювати кращі продукти/послуги та можуть покращити можливості оновлення, і таким чином підприємства можуть долати труднощі, що призводить до кращої ефективності діяльності[10].

Підприємства можуть отримати вигоду від кращого збору, обміну та застосування знань, що допомагає їм знати, як робити правильні речі належним чином, що може призвести до кращої якості, нижчих витрат і, отже, до кращої ефективності діяльності. Інтелектуальний капітал може допомогти збирати інформацію, яку можна використовувати для покращення їхніх управлінських навичок та доходів, залучення більшої кількості клієнтів, надання нових продуктів/послуг і, отже, покращення ефективності.

Інтелектуальний капітал є рушійною силою інновацій. В аграрному секторі це проявляється у розробці та впровадженні нових сортів рослин, порід тварин, сучасних агротехнологій (точне землеробство, вертикальне фермерство, біотехнології), а також у застосуванні цифрових рішень для управління виробництвом (IoT, Big Data, AI). Компанії, що інвестують у дослідження та розробки (R&D) та залучають висококваліфікованих агрономів, біотехнологів та інженерів, демонструють вищі показники врожайності та ефективності використання ресурсів. Дослідження показують, що впровадження систем точного землеробства, що базуються на аналізі даних та GPS-технологіях, може збільшити врожайність на 10-20% та зменшити витрати на добрива та пестициди.

Знання та навички аграріїв безпосередньо впливають на продуктивність праці та ефективність використання ресурсів. Це включає розуміння оптимальних термінів посіву та збору врожаю, правильне дозування добрив та засобів захисту рослин, ефективне управління водними ресурсами та технікою. Навчання та підвищення кваліфікації персоналу, як на рівні окремих господарств, так і на державному рівні, є критично важливим для підвищення загального

економічного потенціалу галузі. Прикладом може слугувати впровадження програм навчання для фермерів з використання новітніх систем зрошення, що призводить до економії води до 30% та збереження якості ґрунту.

Компанії з високим рівнем інтелектуального капіталу здатні швидше адаптуватися до змін ринкових умов, створювати унікальні продукти та послуги, а також ефективно просувати їх на внутрішньому та зовнішньому ринках. Сюди можна включати розробку органічної продукції, продуктів з доданою вартістю, а також побудову сильних брендів, що базуються на довірі споживачів до якості та інноваційності. Українські виробники, що отримали міжнародні сертифікати якості та безпеки продукції, завдяки інвестиціям у знання та технології, успішно експортують свою продукцію до країн ЄС та Азії.

Зміна клімату, зростання населення, глобальні економічні кризи – всі ці фактори вимагають від аграрного сектору високого рівня адаптивності. Інтелектуальний капітал дозволяє розробляти та впроваджувати стійкі практики, такі як диверсифікація культур, використання відновлюваних джерел енергії, а також розробка планів реагування на надзвичайні ситуації. Наприклад, впровадження сівозмін з бобовими культурами, що фіксують азот у ґрунті, зменшує потребу у синтетичних добривах та підвищує стійкість ґрунту до ерозії.

Між окремими складовими інтелектуального капіталу та елементами економічного потенціалу є тісний взаємозв'язок. Вплив відбувається не лише через пряме залучення знань і технологій, а й через формування ефективного управлінського середовища та репутаційної складової бізнесу (табл. 1).

Таблиця 1.

Структура інтелектуального капіталу аграрного підприємства та її вплив на ключові компоненти економічного потенціалу

Компонент інтелектуального капіталу	Змістова характеристика	Елемент економічного потенціалу, на який впливає	Механізм впливу
Людський капітал	Знання, досвід, навички персоналу	Продуктивність праці, інноваційний потенціал	Через підвищення ефективності та гнучкості виробничих процесів
Структурний капітал	Процеси, база даних, IT-системи	Організаційна ефективність, швидкість прийняття рішень	Забезпечує сталість знань і відтворення внутрішніх компетенцій
Клієнтський капітал	Ділові зв'язки, репутація, лояльність клієнтів	Фінансовий потенціал, ринкова стійкість	Підвищує довіру, дозволяє утримувати стабільний попит

Джерело: розроблено на основі [1,5,9].

Інструменти впливу на інтелектуальний капітал аграрного підприємства доцільно згрупувати у три взаємопов'язані блоки: людський, цифрово-організаційний і реляційний. До першого належать системи безперервного навчання, наставництва та внутрішніх стажувань, які нарошують знання й компетенції персоналу, скорочують технологічні розриви та утримують ключові кадри. Сюди ж варто віднести стимули мотивації (гнучкі преміальні, опціони, кар'єрні треки), що мінімізують плинність і зберігають накопичені знання всередині компанії. У цифрово-організаційному блоці головну роль відіграють ERP-, CRM- і платформи управління знаннями, які формалізують «розпорошену» експертизу, пришвидшують обмін інформацією й перетворюють її на структурний капітал. Водночас застосування аналітики Big Data, дистанційного моніторингу (IoT) та блокчейну посилює прозорість процесів, знижує транзакційні витрати й уможливорює точне планування ресурсів. Реляційний блок охоплює публічну нефінансову звітність, ESG-комунікації, участь у галузевих кластерах і довгострокові контракти з переробниками або трейдерами; ці інструменти зміцнюють репутацію та довіру стейкхолдерів, що особливо важливо в умовах нестабільного ринку.

В таблиці 2 систематизовано основні інструменти впливу на інтелектуальний капітал з метою посилення економічної результативності підприємства. Управління знаннями, персоналом та діловою репутацією безпосередньо впливає на стійкість, прибутковість і стратегічний розвиток.

Інструменти впливу на інтелектуальний капітал та економічний потенціал в аграрному секторі:

1. Інвестиції в освіту та науку - фінансування аграрних університетів та науково-дослідних інститутів, створення сучасних навчальних програм, стипендій для талановитих студентів та

науковців, а також підтримку трансферу технологій від науки до виробництва. Державні програми підтримки аграрної науки, що фінансують розробку нових сортів зернових з підвищеною посухостійкістю, є яскравим прикладом.

2. Підтримка інновацій та підприємництва - створення сприятливого середовища для стартапів у сфері агротехнологій, надання грантів та пільгових кредитів для впровадження інноваційних рішень, розвиток інкубаторів та акселераторів. Наприклад, державні програми підтримки агро-стартапів, що надають фінансову допомогу для розробки мобільних додатків для моніторингу стану посівів, сприяють швидкому впровадженню цифрових технологій.

3. Розвиток інформаційно-консультаційних послуг - надання фермерам доступу до актуальної інформації про ринкові тенденції, новітні технології, кращі практики ведення господарства через онлайн-платформи, семінари, консультаційні центри. Створення національної мережі агроконсультаційних центрів, що надають експертну допомогу з питань вирощування, збуту та фінансування, є важливим кроком.

4. Стимулювання співпраці та обміну знаннями - створення платформ для обміну досвідом між фермерами, науковцями та представниками бізнесу, проведення конференцій, виставок, днів поля. Асоціації виробників, що організовують спільні закупівлі, обмін досвідом та спільні маркетингові кампанії, демонструють ефективність такого підходу.

5. Державна політика та регулювання - створення сприятливого законодавчого поля, що стимулює інвестиції в інтелектуальний капітал, захист прав інтелектуальної власності, підтримка розвитку сільських територій та підвищення престижу аграрних професій. Державні субсидії на придбання сучасного обладнання, що потребує кваліфікованого персоналу, опосередковано стимулюють розвиток інтелектуального капіталу.

Таблиця 2.

Інструменти управління інтелектуальним капіталом та їх ефект на економічну результативність аграрного підприємства

Інструмент	Функція	Очікуваний ефект на економічний потенціал	Приклади реалізації в аграрному секторі
Навчальні програми, стажування	Підвищення кваліфікації працівників	Зростання продуктивності, зниження помилок	Курси з агроінновацій, цифрового землеробства
CRM- та ERP-системи	Автоматизація управління знаннями	Прискорення обробки інформації, зниження витрат	Впровадження BAS ERP або аналогічних рішень
Програми стимулювання лояльності персоналу	Утримання кадрів, зменшення плинності	Збереження знань, стабільність процесів	Бонуси, премії, кар'єрне зростання
Публічні звіти, ESG-звітування	Формування бренду та репутації	Залучення інвесторів, стабілізація продажів	Випуск нефінансових звітів, партнерства

Джерело: розроблено на основі [5,11].

Комплексне застосування інструментів впливу на інтелектуальний капітал істотно підсилює економічний потенціал аграрного підприємства. Навчальні програми та цифрова інфраструктура підвищують сукупну продуктивність праці, а отже, і виробничий потенціал. Стандартизовані процеси, що підтримуються ERP / CRM-системами, переводять операційні рішення з інтуїтивної площини у керовану, знижуючи собівартість та ризик помилок – це нарощує фінансовий потенціал. Посилений клієнтський капітал через прозорі ланцюги постачання та стійкі партнерства розширює ринки збуту, стабілізує грошові потоки й підвищує інвестиційну привабливість. У підсумку синергія людського, структурного та реляційного інструментарію формує власне «подушку» економічної стійкості, дозволяючи аграрним підприємствам гнучко реагувати на цінові шоки, логістичні перешкоди та кліматичні ризики, одночасно утримуючи траєкторію стратегічного зростання.

Ринкова невизначеність в аграрному секторі може проявлятися у вигляді коливань цін на сільськогосподарську продукцію, зміни погодних умов, появи нових шкідників та хвороб рослин і тварин, а також змін у державній політиці та регулюванні. В таких умовах підприємства, які покладаються лише на традиційні методи виробництва та не інвестують у розвиток свого інтелектуального капіталу, стають більш вразливими до зовнішніх шоків. Натомість, підприємства з високим рівнем інтелектуального забезпечення здатні швидше адаптуватися до змін, знаходити нові рішення та зберігати свою конкурентоспроможність.

Таким чином, таблиця 3 ілюструє, що інвестиції в інтелектуальний капітал є не просто витратами, а стратегічним чинником, що забезпечує довгострокову стійкість та успіх аграрних підприємств в умовах динамічного та часто непередбачуваного ринкового середовища.

Таблиця 3.

Модель взаємозв'язку рівня розвитку інтелектуального капіталу з динамікою економічного потенціалу аграрних підприємств

Рівень інтелектуального капіталу	Характеристика	Динаміка економічного потенціалу	Тип стратегічної поведінки підприємства
Високий	Наявність сильної команди, цифрова інфраструктура, сталий імідж	Активне зростання, стабільність	Інноваційна стратегія
Середній	Обмежене впровадження ІТ, кадрові розриви	Помірне зростання, чутливість до зовнішніх ризиків	Адаптивна стратегія
Низький	Низький рівень кваліфікації, слабкий обмін знаннями	Стагнація, високі витрати	Реактивна або виживальна стратегія

Джерело: розроблено на основі [4,5,6].

В умовах цифровізації та структурної перебудови економіки аграрного сектору постає необхідність перегляду традиційних підходів до оцінювання ресурсної бази підприємств. Інтелектуальний капітал, як складова нематеріального потенціалу, перетворюється на один із ключових чинників довгострокового зростання. Однак досі відсутня єдина методика інтеграції інтелектуальних ресурсів в систему стратегічного управління аграрним виробництвом, що зумовлює потребу в подальших дослідженнях щодо інструментів оцінки, моніторингу та впливу інтелектуального капіталу на економічну результативність сільськогосподарських підприємств.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Усвідомлення та активне управління інтелектуальним капіталом є невід'ємною складовою для забезпечення сталого розвитку та підвищення економічного потенціалу аграрного сектору, що дозволяє йому ефективно відповідати на сучасні виклики та використовувати нові можливості.

Інтелектуальний капітал в аграрному секторі формує конкурентні переваги через підвищення якості управління, інноваційний розвиток, оптимізацію виробничих процесів і зміцнення ринкових позицій. Його ефективне управління є необхідною умовою для сталого розвитку і успішної конкуренції аграрних підприємств на внутрішньому та зовнішньому ринках

ЛІТЕРАТУРА:

1. Choong, K. K. (2008). Intellectual capital: Definitions, categorization and reporting models. *Journal of Intellectual Capital*, 9(4), 609–638.
2. Singh, S. (2015). Innovation, intellectual property rights and competition policy. *Innovation and Development*, 5(1), 147–164.
3. Stewart, T. A. (1997). *Intellectual capital: The new wealth of organizations*. Bantam Doubleday Dell Publishing Group.
4. Городянська, Л. В. (2022). Структура відтворення інтелектуального потенціалу людини: інноваційний аспект. *Освітня аналітика України*, 2(18), 99–111.
5. Гудзь, О. Є., Прокопенко, Н. С., & Харковина, О. Г. (2018). *Розвиток інтелектуального капіталу*. Ліга-Прес.
6. *Інтелектуальний капітал – шлях до економічного зростання: рекомендований показник літератури*. (2016). (О. В. Кашевська & А. А. Ястремська, уклад.; О. Г. Пустова, ред.). МНАУ.
7. Корнійчук, О. М., Гончарук, Т. В., & Коломієць, Т. В. (2015). Конвергенція розвитку систем аграрної освіти, науки і підприємництва як основа формування інтелектуального капіталу аграрних підприємств. *Науковий вісник Херсонського державного університету*, 14(2), 96–99.
8. Курило, Л. І. (2019). Інтелектуальний капітал: галузеві особливості формування. *Інтернаука. Серія: Економічні науки*, 4, 89–94.
9. Літвінов, О. С. (2019). *Інтелектуальний капітал підприємства: сутність, оцінка, розвиток*. Астропринт.

10. Манн, Р. В., & Неведов, О. В. (2024). Формування передумов інноваційного розвитку підприємств на основі інтелектуального капіталу. *Бізнес-навігатор*, 1(74), 257–264.
11. Собко, О. М. (2016). *Інтелектуальний капітал і креація вартості підприємства*. ТНЕУ.
12. Чернявський, І. Ю. (2025). Вектори адаптації потенціалу розвитку інтелектуального капіталу підприємств аграрної сфери до умов цифрової економіки. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Економічні науки*, 2(78), 152–157.

REFERENCES:

1. Cherniavskiy, I. Yu. (2025). Vektory adaptatsii potentsialu rozvytku intelektualnoho kapitalu pidpriemstv ahrarnoi sfery do umov tsyfrovoy ekonomiky [Vectors of adaptation of the potential for the development of intellectual capital of agricultural enterprises to the conditions of the digital economy]. *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi akademii upravlinnia personalom. Ekonomichni nauky* [Scientific works of the Interregional Academy of Personnel Management. Economic sciences], 2(78), 152–157.
2. Choong, K. K. (2008). Intellectual capital: Definitions, categorization and reporting models. *Journal of Intellectual Capital*, 9(4), 609–638.
3. Horodianska, L. V. (2022). Struktura vidtvorennia intelektualnoho potentsialu liudyny: innovatsiyni aspekt [The structure of reproduction of human intellectual potential: an innovative aspect]. *Osvitnia analityka Ukrainy* [Educational Analytics of Ukraine], 2(18), 99–111.
4. Hudz, O. Ye., Prokopenko, N. S., & Kharkovyna, O. H. (2018). *Rozvytok intelektualnoho kapitalu* [Development of intellectual capital]. Liha-Pres.
5. *Intelektualnyi kapital – shliakh do ekonomichnoho zrostantia: rekomendovanyi pokazhchyk literatury* [Intellectual capital – the path to economic growth: recommended index of literature]. (2016). (O. V. Kashchevska & A. A. Yastremska, Comps.; O. H. Pustova, Ed.). MNAU.
6. Kornichuk, O. M., Honcharuk, T. V., & Kolomiets, T. V. (2015). Konverhentsiia rozvytku system ahrarnoi osvity, nauky i pidpriemnytstva yak osnova formuvannia intelektualnoho kapitalu ahrarnykh pidpriemstv [Convergence of the development of systems of agricultural education, science and entrepreneurship as a basis for the formation of intellectual capital of agricultural enterprises]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu* [Scientific Herald of Kherson State University], 14(2), 96–99.
7. Kurylo, L. I. (2019). Intelektualnyi kapital: haluzevi osoblyvosti formuvannia [Intellectual capital: sectoral features of formation]. *Internauka. Seriya: Ekonomichni nauky* [Internauka. Series: Economic Sciences], 4, 89–94.
8. Litvinov, O. S. (2019). *Intelektualnyi kapital pidpriemstva: sutnist, otsinka, rozvytok* [Intellectual capital of the enterprise: essence, assessment, development]. Astropynt.
9. Mann, R. V., & Nefedov, O. V. (2024). Formuvannia peredumov innovatsiynoho rozvytku pidpriemstv na osnovi intelektualnoho kapitalu [Formation of prerequisites for innovative development of enterprises based on intellectual capital]. *Biznes-navigator* [Business Navigator], 1(74), 257–264.
10. Singh, S. (2015). Innovation, intellectual property rights and competition policy. *Innovation and Development*, 5(1), 147–164.
11. Sobko, O. M. (2016). *Intelektualnyi kapital i kreatsiia vartosti pidpriemstva* [Intellectual capital and value creation of the enterprise]. TNEU.
12. Stewart, T. A. (1997). *Intellectual capital: The new wealth of organizations*. Bantam Doubleday Dell Publishing Group.

INTELLECTUAL CAPITAL AND ECONOMIC POTENTIAL: INTERRELATIONSHIP AND INSTRUMENTS OF INFLUENCE IN THE AGRICULTURAL SECTOR

PYROHOV Yevhenii

Livestock Farming Institute of National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine

In the modern conditions of the development of the agrarian sector of Ukraine, where not only the material and technical base, but also human, organizational and social capital play a key role, the study of intellectual capital as a driver of economic growth is of relevance. Intellectual capital is considered the most critical resource of an enterprise for ensuring financial health and value for business partners. In the modern economy, the knowledge of an enterprise is a vital resource for economic growth and creating value for business partners. Unlike traditional resources, intellectual assets - knowledge, experience, creativity of personnel, information systems, established communications - have a cumulative property and can form a sustainable competitive advantage. At the same time, effective management of economic potential is impossible without considering the role of intangible factors in ensuring the innovation and investment attractiveness of agricultural business. The relationship between intellectual capital and economic potential is manifested through the influence of knowledge and organizational resources on labor productivity, technological modernization, and the effectiveness of management decisions. The work aims to outline tools that enable enterprises to transform their existing knowledge, experience, and communications into economic benefits. It concerns the use of strategic mapping, digital platforms for knowledge management, internal staff training, and the development of a corporate culture of innovation. Consideration of such tools allows us to move from the use of human potential to the systematic formation of intellectual capital as the basis for sustainable development of agricultural enterprises, which makes it possible to harmonize the goals of economic efficiency with the goals of innovative development in the conditions of post-crisis restructuring of the economy. It is determined that in the conditions of digitalization and structural reorganization of the agricultural sector economy, there is a need to revise traditional approaches to assessing the resource base of enterprises. Intellectual capital, as a component of intangible potential, is becoming one of the key factors of long-term growth.

Keywords: capital, economic potential, agricultural sector, development, tools of influence.